

Nr 200.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avstående av viss del av allmänna arvsfondens rätt till arv efter Erik Magnus Edvard Svedbom; given Stockholms slott den 13 mars 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anmäler fråga om *avstående av arv, som tillfallit allmänna arvsfonden efter Erik Svedbom från Stockholm*, samt anför därvid:

Erik Magnus Edvard Svedbom, som var född den 18 mars 1856, avled den 11 april 1930 utan att, såvitt den efter honom upprättade bouppteckningen utvisar, efterlämna någon arvsberättigad släkting. Behållningen i boet efter den avlidne utgjorde enligt bouppteckningen 1,237,879 kronor 7 öre.

Genom beslut av Stockholms rådhusrätt den 13 mars 1877 hade Erik Svedbom på ansökan av sina närmaste anförvanter förklarats skola jämväl efter uppnådd myndighetsålder förbli i omyndighetstillstånd. Till stöd för ansökningen hade åberopats ett läkarintyg av innehåll att Erik Svedbom till följd av ojämn utveckling av själsförmögenheterna väl ådagalagt utmärkta anlag i vissa riktningar och förmåga av deras utbildning men inom andra själsverksamhetens områden icke innehade den ståndpunkt, som svarade mot hans ålder, samt att han fördenskull icke kunde själv vårda sitt gods. Erik Svedbom stod därefter under hela sin levnad under förmyndare. Förmynderskapet utövades vid tiden för Erik Svedboms frånfälle sedan åtskilliga år av vice häradshövdingen Birger Lagerwall och advokaten Erik Lidforss.

I en till Stockholms rådhusrätt den 17 maj 1930 ingiven skrift anmälde Lagerwall och Lidforss, att Erik Svedbom avlidit utan att efterlämna närmare släktingar än i Jönköping bosatta sysslingar, ävensom att han i upprättat testamente, vars giltighet visserligen kunde med hänsyn till testators sinnesbeskaffenhet ifrågasättas, förordnat Lagerwall och Lidforss att vara utredningsmän; och anhöllo Lagerwall och Lidforss att de måtte av rådhusrätten förordnas att omhändertaga och förvalta dödsboet.

Vid ansökningen var i avskrift fogad en den 22 november 1928 dagtecknad, av Erik Svedbom underskriven handling, enligt vilken han såsom sin yttersta vilja och testamente förordnat, att hela hans kvarlåtenskap skulle med full äganderätt överlämnas till stiftelsen Stockholms konserthus, som efter gottfinnande finge förfoga däröver i syfte att på bästa sätt främja den konsertverksamhet, som stiftelsen enligt sina av Kungl. Maj:t fastställda stadgar hade att utöva, därvid orkesterns pensionsfråga borde särskilt beaktas, dock att den årliga avkastningen av 150,000 kronor skulle utanordnas till dem som vårdat Erik Svedbom, nämligen till husföreståndarinnan Walborg Lagerwall med en tredjedel av avkastningen, till sjuksköterskan Hilda Nilsson med lika mycket, till hembiträdet Hanna Strömquist med två niondelar och till hembiträdet Maria Olsson med en niondel att utgå under en vars livstid. Därjämte utsågos enligt samma handling Birger Lagerwall och Lidforss till utredningsmän och verkställare av testamentet. Å handlingen hade två personer såsom på en gång närvarande och för bevittnandet särskilt tillkallade vittnen intygat, att Erik Svedbom, som de personligen kände, »denna dag av fri vilja förklarat ovanstående vid tillfället högt upplästa förordnande utgöra hans yttersta vilja och testamente samt därefter egenhändigt undertecknat detsamma».

Sedan rådhusrätten i protokollet intagit vissa delar av en den 24 april 1928 dagtecknad, av Lidforss med instämmande av Birger Lagerwall till vederbörande överförmyndare avgiven skrift, vari, i samband med viss framställning till överförmyndaren, Erik Svedbom betecknats såsom sin-

nessjuk, ävensom antecknat såsom för rätten känt, att Lidforsss blivit för år 1930 vald till ledamot av styrelsen för stiftelsen Stockholms konserthus, fann rådhusrätten genom beslut den 22 maj 1930 med hänsyn till vad i ärendet förekommit nödigt att jämlikt 7 § i lagen den 8 juni 1928 om allmänna arvsfonden nämna utredningsman i boet efter Svedbom och förordnade därtill andre assessorn vid rådhusrätten Erik Wilhelmsson.

Den 19 juni 1930 bevakade stiftelsen Stockholms konserthus vid rådhusrätten såsom testamente omförmälda handling av den 22 november 1928, varefter den 15 därpå följande juli bevakning skedde jämväl för Walborg Lagerwalls, Hilda Nilssons, Hanna Strömqvists, Maria Olssons och Lidforsss' räkning. Den sålunda bevakade handlingen delgavs sedermera kammaradvokatfiskalsämbetet. I samband därmed ingav stiftelsen till ämbetet en den 14 juli 1930 dagtecknad skrift, däri stiftelsen hemställde, att ämbetet måtte godkänna testamentet eller att, därest ämbetet ej ansåge sig böra göra detta, ämbetet måtte hos Kungl. Maj:t tillstyrka, att klander å testamentet ej skulle äga rum. Till stöd för denna hemställan åberopade stiftelsen åtskilliga läkareutlåtanden angående Erik Svedboms testationsförmåga samt anförde, att enligt stiftelsens mening bindande utredning föreläge om att Erik Svedboms testamente vore ett fullgott uttryck för hans yttersta vilja. Sedan på föranstaltande av dels Wilhelmsson och dels stiftelsen ytterligare utredning, bland annat genom anställande av vittnesförhör, ägt rum rörande Erik Svedboms sinnesbeskaffenhet och levnadsförhållanden samt omständigheterna vid testamentets upprättande, underställde kammaradvokatfiskalsämbetet i skrivelse av den 30 januari 1931 frågan om testamentets godkännande Kungl. Maj:ts prövning. Ämbetet anförde därvid:

»Enligt de rättsregler, som skola tillämpas å det testamentariska förordnande, varom nu är fråga, förutsättes för ett testamentes giltighet att testator vid fullt och sunt förstånd givit uttryck för sin yttersta vilja, och har ärvdabalkens stadgande i detta avseende tolkats så att testamente blir ogiltigt, om det tillkommit under inflytande av rubbad själsverksamhet. Den utredning, som i detta ärende verkstälts, får emellertid enligt ämbetets mening anses giva vid handen, att nämnda förutsättning saknas i fråga om den testamentshandling, som nu delgivits ämbetet. Enligt ämbetets övertygelse har Svedbom till följd av rubbad själsverksamhet saknat insikt om ifrågavarande rättshandlings rätta innebörd, och någon rättsgiltig vilja med hänsyn till testamentets upprättande har säkerligen icke funnits hos honom. Förordnandet får därför enligt ämbetets mening anses ogiltigt och icke kunna för allmänna arvsfondens räkning godkännas. Till följd härav och då förordnandet blivit som testamente bevakat, föreligger anledning att å nämnda fonds vägnar klandra detsamma.»

På grund av vad sålunda anförts hemställde ämbetet, att Kungl. Maj:t ville förklara, att för allmänna arvsfondens räkning klandertal mot ifrågavarande som testamente bevakade förordnande skulle ställas.

Framställningar av konserthusstiftelsen.

Innan beslut hunnit fattas i den Kungl. Maj:ts prövning sålunda underställda frågan, inkom konserthusstiftelsen med en till Kungl. Maj:t ställd, den 10 februari 1931 dagtecknad skrift, vari stiftelsen hemställt, att Kungl. Maj:t ville till riksdagen avlåta proposition därom, att Erik Svedboms kvarlåtenskap måtte få disponeras i enlighet med testamentets bestämmelser. Till grund för denna hemställan har stiftelsen anfört bland annat:

Det vore enligt stiftelsens mening omöjligt att på förhand sluta till resultatet av en mot testamentet väckt klandertalan. Stiftelsen ville emellertid uttrycka den förhoppning, att genom statsmakternas tillmötesgående en dylik rättegång skulle kunna undvikas. Det syfte, testamentet avsåge att tillgodose, vore av den största kulturella och samhällliga betydelse. Stiftelsen ansåge sig böra påvisa tre samverkande, var i sitt slag betydelsefulla omständigheter, vilka bildade ett naturligt underlag för detta syfte, bure upp detsamma och krävde dess förverkligande. Den första omständigheten vore att Erik Svedbom, i likhet med andra medlemmar av sin släkt, under hela sin levnad varit varmt hängiven musiken, som utgjort hans enda, allt annat dominerande intresse. Vidare saknade han av honom kända släktingar eller andra anhöriga, vilka han, utöver vad i testamentet skett, varit moraliskt förpliktad eller närt önskan att tillgodose. Slutligen tillkomme den omständigheten, att Erik Svedbom ägt en förmögenhet, med vars hjälp ifrågavarande syfte på ett effektivt sätt kunde förverkligas. Även den, som icke i likhet med stiftelsen ansåge att Erik Svedbom ägt testationsförmåga, måste erkänna, att man med hänsyn till nu angivna omständigheter med till visshet gränsande sannolikhet måste antaga, att, därest han ägt sådan förmåga, han skulle hava testamenterat sin förmögenhet till musikaliskt ändamål.

Stiftelsen har därefter närmare redogjort för sin verksamhet i musik-kulturens tjänst ävensom för behovet av ekonomiskt stöd för denna verksamhet. Till denna redogörelse ber jag att i annat sammanhang få återkomma.

Sedermera har stiftelsen i en till Kungl. Maj:t ställd, den 15 februari 1931 dagtecknad skrift förklarat, att stiftelsen icke gjorde gällande några rättsliga anspråk på grund av testamentet och att stiftelsens bevakning av detta sålunda annullerades, därvid stiftelsen anfört, att återkallandet av bevakningen skedde i den fasta förhoppning, att statsmakterna skulle behjärta de önskemål, som stiftelsen framställt.

Framställningar av Walborg Lagerwall m. fl.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 19 februari 1931 ha jämväl Walborg Lagerwall, Hilda Nilsson, Hanna Strömqvist och Maria Olsson ävensom Lidforss förklarat sig återkalla sin bevakning av testamentet, med tillägg av de fyra förstnämnda att de sålunda avstode från varje rättsligt anspråk på Erik Svedboms kvarlåtenskap. Därjämte ha Walborg Lagerwall, Hilda Nilsson, Hanna Strömqvist och Maria Olsson i en till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 20 februari 1931 under hänvisning till 5 kap. 3 § lagen om arv hemställt att få komma i åtnjutande av de livräntor, vilka vore i testamentet till deras förmån angivna.

Slutligen ha förenämnda i Jönköping bosatta sysslingar till Erik Svedbom, nämligen Johanna Adolphina (Jenny) Wimmereranz och Sylvia Justina Bergquist, född Wimmereranz, vilka före ikraftträdandet av lagen om arv varit Erik Svedboms närmaste arvingar, i en till Kungl. Maj:t ställd, den 25 juli 1930 dagtecknad skrift anhållit, att Kungl. Maj:t ville med riksdagens bifall till deras förman helt eller delvis efterskänka arvet efter Erik Svedbom. Till stöd för ansökningen har anförts bland annat, att under Erik Svedboms livstid av hans förmögenhet utgått årligt understöd till Johanna Adolphina Wimmereranz och Sylvia Justina Bergquist samt att behovet av understöd för dem vore på grund av deras torftiga ekonomiska omständigheter synnerligen stort.

Senare ha Johanna Adolphina Wimmereranz och Sylvia Justina Bergquist inkommit med ännu en skrift, däri de — under uppgift att en broder till dem, kyrkoherden i Offerdals församling, kontraktsprosten C. O. F. Wimmereranz vid sitt frånfälle år 1926 efterlämnat nio barn, av vilka fem vore födda i äktenskap med hans hustru i andra giftet Julia Ulrika Wimmereranz, född Nyberg, och fyra i hans tidigare gifte — förklarar, att det vore deras önskan att lämna dessa sina brorsbarn, av vilka fyra vore minderåriga, ett välbehövt ekonomiskt stöd och att de åberopade denna omständighet såsom ett ytterligare skäl för bifall till deras tidigare framställning. I en denna framställning bifogad, likaledes till Kungl. Maj:t ställd skrift, vilken enligt Johanna Adolphina Wimmereranz' och Sylvia Justina Bergquists uppgift avsåge att stödja deras egen hemställan om utfående av Erik Svedboms kvarlätenskap eller del därav, har Julia Ulrika Wimmereranz anförts, att hon, ehuru ej helt medellös, endast med stor svårighet kunde försörja sina barn, helst som två av dem lede av svag hälsa och ej ens hennes makes barn i hans tidigare äktenskap hade någon egen arbetsinkomst, ävensom hemställt, att »Kungl. Maj:t måtte hava oss i åtanke vid avgörandet av det Svedbomska arvet».

Över samtliga nu nämnda ansökningar rörande avstående, jämlikt 5 kap. 3 § arvslagen, av arvet efter Erik Svedbom har kammaradvokatfiskalsämbetet den 23 februari 1931 avgivit infortrat utlåtande, varefter överståthållarämbetet, med anledning av remiss, den 2 mars 1931 inkommit med yttrande i ärendet.

Innan jag redogör för innehållet i dessa utlåtanden, ber jag få lämna en översikt rörande vad i ärendet förekommit angående dels vissa förhållanden, ägnade att belysa Erik Svedboms och hans släkts musikaliska begåvning och intressen, dels ock stiftelsens verksamhet och det ekonomiska behov, som motiverat dess framställning om erhållande av Erik Svedboms kvarlätenskap.

Erik Svedboms föräldrar, rektorn Per Erik Svedbom och hans hustru, född Forssberg, voro båda rikt musikaliskt begåvade. Fadern spelade vio-

Framställningar av Johanna Adolphina Wimmereranz m. fl.

Förhållandet mellan Svedbom och konserthusstiftelsen m. m.

loncell och komponerade, modern ägde en vacker sångröst och hade i sin ungdom uppträtt som konsertsångerska. Efter faderns död ingick modern nytt gifte med sedermera överdirektören i järnvägsstyrelsen Carl Abraham Linnell. Makarna Linnells hem utgjorde under 1860- och 1870-talen en samlingsplats för landets främsta representanter för vitterhet, vetenskap och framför allt musik, och besöktes mycket även av utländska tonkonstnärer. Svedboms broder, filosofie doktorn Vilhelm Svedbom var under en följd av år sekreterare vid Musikaliska akademien och är känd såsom skapare av musikaliska verk av högt och bestående värde. Hans hustru, Hilma Svedbom, född Lindberg, var framstående pianist och utövare av kammarmusik. I efterlämnat testamente donerade hon omkring 300,000 kronor till stiftelsen för uppförande av dess konserthus. Erik Svedboms eget intresse var under tidigare år så gott som uteslutande ägnat musiken och matematiken; i båda facken, särskilt musiken, var han mycket begåvad. Även under den långa följd av år, då han led av tydligt utpräglad sinnessjukdom, utgjorde musiken hans enda intresse av högre art. Han åhörde sålunda gärna konserter, under de senare åren av sin levnad genom radio och därvid huvudsakligen utsändningar, anordnade av konsertföreningen i Stockholm. Erik Svedbom utförde även själv pianomusik med stor teknisk färdighet. Ojäviga personer, som stått honom nära i livet, hava uttalat som sin förvissning, att det i testamentet gjorda förordnandet till musikkulturens främjande utgjorde ett följdriktigt uttryck för vad såväl Erik Svedbom själv som hans närmaste anförvanter känt för tonkonsten och dess utövare.

Enligt det för stiftelsen den 23 maj 1919 fastställda reglementet har den till ändamål att äga och förvalta konserthuset i Stockholm samt att *själv eller genom lämpligt organ* därstädes driva konsertverksamhet. I reglementet stadgas vidare, bland annat:

»Enär med konsertverksamheten väsentligen äsyftas att göra god konst tillgänglig för de breda lagren av huvudstadens befolkning samt, såsom här nedan närmare angives, eventuell behållning av verksamheten uteslutande skall användas för främjande av musikaliska syften, utan att enskildas ekonomiska intressen i någon mån tillgodoses, bör stiftelsen betraktas såsom en sammanslutning, tillkommen uteslutande för förverkligande av konstnärliga och kulturella syften. Stiftelsens angelägenheter skola handhas av en styrelse — — —. Under konsertsäsongen bör genom styrelsens försorg i den större av konserthusets salar regelbunden konsertverksamhet utövas, varvid huvudvikten skall läggas dels vid upp-nående och bibehållande av en verkligt hög konstnärlig nivå, dels ock i lika hög grad vid musikens popularisering genom talrika konserter med billiga inträdesavgifter. Den mindre konsertsalen skall uthyras — — —. Hyresinkomsterna skola i första hand användas för fastighetens underhåll och administration, försäkring, belysning, värme, renhållning m. m. samt till bestridande av kostnaderna för konsertverksamheten, i den mån dessa ej täckas av andra inkomster. Skulle resultatet av något spelår visa överskott, må, i den mån avsättning för mötande av kommande utgifter icke anses erforderlig eller lämplig, detta överskott eller del därav användas som bidrag till täckande av kostnaderna för annan musik, avsedd för de bredare lagren av Stockholms befolkning, exempelvis den nu brukliga musiken i stadens parker — — —. Skulle stiftelsen under en följd av minst två år ej hava utövat regelbunden konsertverk-

samhet i konserthuset och har denna uraktlåtenhet ej föränletts av force majeure, eller skulle stiftelsen upphöra, skall, därest Stockholms stadsfullmäktige så påfordra, äganderätten till byggnaden med därtill hörande inventarier ävensom i övrigt till alla sådana stiftelsens tillgångar, varöver stiftelsen utan åsidosättande av förpliktelser mot tredje man kan disponera, utan ersättning övergå till Stockholms stad. I dessa fall skall dock syftemålet med byggnaden alltjämt om möjligt bibehållas samt de i detta reglemente angivna bestämmelserna för verksamheten i möjligaste mån iakttagas. Skulle dock hinder möta för den musikaliska verksamhetens fortsättande, skall byggnaden användas för annat kulturellt ändamål, varom stadsfullmäktige må bestämma.»

Det *organ*, genom vilket stiftelsen alltifrån början bedrivit sin konsertverksamhet, är *Konsertföreningen* i Stockholm. Denna sammanslutning har enligt sina stadgar till uppgift att giva konserter, huvudsakligen ägnade att höja intresset för orkestermusiken, samt att för verksamhetens utövande om möjligt upprätta och underhålla en fast orkester i Stockholm. Föreningen består av abonnenter och ständiga ledamöter. Medlemskap i föreningen förvärfvas genom inbetalning av abonnemangsavgift för samtliga konserter under ett år. Sälunda förvärvat medlemskap gäller intill början av närmast följande arbetsår. För ständigt medlemskap fordras erläggande på en gång av 2,000 kronor. Medlemmarna av den orkester, genom vilken konsertverksamheten bedrivs, äro anställda genom kontrakt — icke med stiftelsen — utan med konsertföreningen, dock enligt uppgift i samförstånd med och på uppdrag av stiftelsen.

Stiftelsen har redogjort för bildandet år 1902 av Konsertföreningen i Stockholm. Därefter har stiftelsen, efter att ha omnämnt att föreningens verksamhet omkring år 1910 blivit nedlagd, anfört följande:

»Hösten 1913 återupptogs tanken på att söka skaffa den symfoniska musiken en mera framskjuten plats inom huvudstadens musikliv. På enskilt initiativ anskaffades ett blygsamt rörelsekapital, en fast orkester engagerades och den 15 januari 1914 gavs den första orkesterkonserten. Sådana hava sedermera givits varje år under sju månader minst två gånger i veckan och årligen avlyssnats av i allmänhet omkring 100,000 åhörare.

Att det ringa rörelsekapital, som man från början lyckats anskaffa, ej skulle räcka länge hade en var av de initiativtagande klart för sig. Dylika företag, åsyftande att bereda den stora publiken tillfälle att för en billig avgift njuta en hög konst, hava allestädes visat sig gå med högst avsevärd ekonomisk förlust. Det överraskande stora intresse, som omslöt företaget, när det 1914 återupptog sin verksamhet efter nya riktlinjer, väckte emellertid snart nog vederbörande myndigheters uppmärksamhet och sympati, och det dröjde icke länge, förrän Stockholms stad visade sin uppskattning genom att lämna årliga understöd. Så småningom hava även statsmakterna funnit företaget vara av så stort kulturfrämjande värde, att jämväl därifrån bidrag lämnats för verksamhetens stödjande. Detta har skett genom beviljande av lotterimedel, varav föreningen sedan en följd av år åtnjutit jämt så mycket som erfordrats för att debet och kredit för varje år kunnat gå någorlunda ihop.

År 1917 — alltså sedan verksamheten under alltjämt stegrad tillslutning från allmänhetens sida uppehållits i tre år — tog tanken att skaffa den symfoniska musiken ett eget, länge eftersträvat hem, fast form. Konserthuskommittén bildades, genom privat offervillighet samlades ett belopp av cirka 2,500,000 kronor, Kungl. Maj:t beviljade andel i lotteridragningar till belopp av 1,500,000 kronor, Stockholms stad upplät kostnadsfritt en tomt vid Hötorget, värderad till cirka 2 miljoner kronor. På detta sätt kom konserthuset till stånd.

Husets ägare, stiftelsen Stockholms konserthus, har att jämlikt sina av Kungl. Maj:t fastställda stadgar i detta hus, själv eller genom lämpligt organ, driva konsertverksamhet. Alltifrån sitt besittningstagande av huset, april 1926, har stiftelsen såsom lämpligt organ använt konsertföreningen och stiftelsen hoppas att allt framgent få använda denna sammanslutning, vars orkester under årens lopp nått en inom hela det musikaliska Europa erkänd, hög konstnärlig ståndpunkt, och vars styrelse står i intim kontakt och samverkan med stiftelsen. Sedan vissa brister i akustiskt avseende numera avhjälpats, bildar konserthuset ett idealiskt hem för den symfoniska musiken och dess utöfvare. Huvudstadens musikaliska allmänhet har även visat sig i hög grad uppskatta de förnämliga lokalerna och tillslutningen från dess sida har knappast någonsin varit så stor som dessa sista år i konserthuset.

Så till vida är allt gott och väl. Men det finnes en mörk punkt på denna ljusa tavla, en punkt, som de för saken närmast och varmast intresserade under en följd av år förgäves sökt utplåna. Man saknar en pensionskassa för orkestern och konserthusets övriga personal. För att fullt förstå vad detta innebär måste man sätta sig in i, å ena sidan, att den konstnärliga och ansvarskännande musikerns yrke är ett av de mest ansträngande, de mest uppslitande som finnas samt, å andra sidan, att en orkester, för att bibehållas på en hög konstnärlig nivå, måste bestå utslutande av konstnärer i hög form — icke av trötta, utarbetade, gamla musiker. Konsertföreningen har upprepade gånger till sin grämlelse måst bevittna, att en konstnär av hög rang, kanske till och med fostrad och utvecklad till sitt konstnärskap just i konsertföreningen, utan vidare lämnat orkestern och låtit sig engagera vid något företag — Kungl. teatern, Göteborgs orkesterförening o. s. v. —, vilket kunnat bereda honom stöd för ålderdomen genom pension. Å andra sidan står konsertföreningen inför utsikten att nödgas i orkesterns led behålla överåriga musici, vilkas konstnärliga kapacitet redan i avsevärd mån försvagats; man anser sig nämligen ej skäligen kunna ekonomiskt blottställa dessa människor, som under en lång följd av år gjort sitt bästa i konstens tjänst. Båda dessa omständigheter måste medföra en successiv sänkning av verksamhetens konstnärliga nivå. Pensionsfrågans ordnande är med hänsyn härtill en ofrånkomlig förutsättning för verksamhetens framtida bestånd. Stockholms stad har behjärtat detta genom att öka sitt anslag därhän, att ett mindre belopp numera årligen torde kunna avsättas för bildandet av en pensionsanstalt. På privat väg har man även lyckats anskaffa ett belopp av 100,000 kronor som bidrag.»

Vidare har stiftelsen anfört, att emellertid detta ej försloge långt men att överlämnandet till stiftelsen av Erik Svedboms kvarlåtenskap skulle öppna en väg, som kunde leda ut ur dessa svårigheter och varigenom med ett slag den symfoniska musikverksamheten skulle kunna för all

framtid betryggas och stabiliseras. Visserligen skulle behovet ej på långt när täckas genom dessa medel. Men de skulle bliva tillräckliga att fylla erforderligt engångsbelopp; sedan detta skett, torde det gå lättare att så småningom bringa kapitalbeloppet upp till den slutliga höjd, som erfordrades. Skulle konsertverksamheten kunna uppehållas på samma höga nivå som hittills, måste pensionsfrågan på ett eller annat sätt snarast ordnas. Att efter allt vad förut av stat, kommun och enskilda offrats åt verksamheten, finna sig i att denna mäktiga kulturfaktor skulle allt mera försvagas för att kanske slutligen försvinna, vore en utveckling, med vilken man hade svårt att räkna, och som förvisso icke stode i överensstämmelse med sund ekonomisk och kulturell politik. Stiftelsen ansåge sig kunna utgå ifrån att, om mot förmodan Erik Svedboms kvarlätenskap icke skulle få användas i testamentets syfte, statsmakterna icke torde kunna undgå att i annan ordning söka bringa hjälp för ett lösande av det vanskliga problemet. Ett sådant tillfälle som det förevarande att förhjälpa ett betydelsefullt kulturellt företag ur dess svårigheter återkomme mänskligt att döma icke inom överskådlig tid.

Rörande det belopp, som erfordrades för pensionering av orkesterpersonalen vid konserthuset, har stiftelsen åberopat en av t. f. byråchefen i pensionsstyrelsen B. E. Meurk upprättad handling, enligt vilken den sammanlagda kostnaden för pensionering av konsertföreningens och konserthusets personal, för närvarande 83 män och 12 kvinnor, skulle utgöra cirka 2,155,000 kronor, därav 780,000 kronor vore erforderligt engångsbelopp och återstoden motsvarade den kapitaliserade årliga kostnaden.

Slutligen har stiftelsen anmärkt, att i själva verket syftet med det av Erik Svedbom undertecknade förordnandet delvis sammanhängde med allmänna arvsfondens egna syften, i det konsertföreningens verksamhet i avsevärd grad ginge ut på barns och ungdoms musikaliska uppfostran, särskilt genom de s. k. skolkonserterna, å vilka stort arbete och stora kostnader nedlades. Ett tiotal konserter vore varje år särskilt avsedda för skolungdomen, som även genom instruktion, föredrag, demonstration av instrument m. m. erhöle en betydelsefull vägledning för förståelsen av den högre musiken.

Svenska musikerförbundet har i en till finansdepartementet inkommen skrift förklarat sig vilja fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på den oerhört stora betydelse ett förverkligande av testamentets syften skulle ha i första hand för konsertföreningens orkester men därmed även för svenskt musikliv och svensk kultur.

Jag övergår härefter till en redogörelse för de över nu ifrågavarande ansökningar avgivna utlåtandena.

Yttranden

Vad då först angår konserthusstiftelsens ansökning har *kammaradvokatfiskalsämbetet* — efter att ha framhållit, att sedan testamentstagar-
na avstått från rättsliga anspråk på Erik Svedboms kvarlätenskap, all-

Konserthus
stiftelsens
ansökan.

männa arvsfondens rätt till densamma finge anses ostridig — vidare an-
fört följande:

»Vad angår den av stiftelsen i nu förevarande ärende gjorda ansök-
ningen, så uppstår här till en början frågan, huruvida 5 kap. 3 § nya
arvslagen medger ett efterskänkande av allmänna arvsfonden tillfallet
arv till en juridisk person. Enligt ämbetets mening bör denna fråga
besvaras nekande. Ordalagen och sammanställningen i lagrummet: '—
— avstås till arvlåtarens skyldeman eller annan, som stått arvlåtaren
nära' tyda på att lagstiftningen med 'annan, som stått arvlåtaren nära',
tänkt endast på fysisk person. Detta vinner stöd av lagberedningens mo-
tivering i sitt förslag till bestämmelsen ifråga. Sedan lagberedningen där
(s. 261) talat om avstående till arvlåtarens skyldeman, anför beredningen,
att efterskänkande ock bör kunna ske till förmån för *oskylda personer*,
som stått arvlåtaren nära. Med uttrycket 'oskylda personer' kan, om
såsom bör ske vanligt språkbruk lägges till grund för tolkningen, icke
gärna menas annat än andra fysiska personer än arvlåtarens skyldeman.
Eljest hade meningen säkerligen uttryckts annorlunda, t. ex.: 'andra fy-
siska eller juridiska personer, som stått arvlåtaren nära', eller möjligen
också: 'oskylda eller juridiska personer' (jfr i berörda förslag noten å
s. 260, där det talas om efterskänkande av danaarv till bl. a. '*andra
oskylda och juridisk person*'). Ämbetet gör därför gällande att icke juri-
diska personer och således icke heller stiftelser kunna inrangeras bland
dem, till vilka ett efterskänkande jämlikt nyssnämnda lagbestämmelse
kan ske.

Ämbetet anser därför den av stiftelsen gjorda ansökningen om efter-
skänkande icke kunna lagligen bifallas.

I detta sammanhang vill ämbetet något beröra den hittills prakti-
serade behandlingen såvitt angår juridiska personer av ansökningar om
avstående av statens rätt till danaarv, för vilka några särskilda i lag
givna regler icke finnas. Ämbetet har vid handläggning av dylika ansök-
ningar städse sökt fasthålla vid principen att efterskänkande av sådana
arv regelmässigt bör medgivas endast till fysiska personer, försåvitt
billighetsskäl tala för ett avstående. Denna princip torde också ha följts
av statsmakterna så till vida att medgivande om avstående till juridisk
person (kommun, förening etc.) icke lämnats i annat fall än då det före-
legat ett till förmån för denna juridiska person upprättat testamentariskt
förordnande, som, ehuru icke lagligen upprättat eller icke bevakat, dock
ansetts utgöra ett *riktigt uttryck för arvlåtarens yttersta vilja*. Även
om mot förmodan den ovan av ämbetet hävdade meningen rörande rätta
tolkningen av 5 kap. 3 § arvslagen icke skulle godtagas, är emellertid
enligt ämbetets åsikt lagrummet icke tillämpligt å ansökningen ifråga.
Förutsättningen för ett efterskänkande av arvet till annan än arvlåta-
rens skyldeman är ju att den, till vilken arvet skall avstås, stått arv-
låtaren nära. Men detta kan ingalunda sägas vara fallet här. Även
om Svedboms anhöriga under sin livstid haft ett levande intresse för
musiken, så var säkerligen för Svedbom själv såväl stiftelsen som dess
verksamhet fullständigt främmande, och något bevis för att den stått
honom nära och att således lagens krav i detta hänseende uppfyllts,
torde icke kunna presteras. Även härutinnan saknas alltså förutsätt-
ning för lagrummets tillämplighet. För övrigt torde några billighets-
skäl icke med fog kunna anföras till förmån för stiftelsen. I varje
fall kan till stöd för dess ansökning icke skäligen åberopas den som

testamente bevakade handlingen, vilken såsom ämbetet förut gjort gällande ligger helt utanför området för Svedboms förmåga av fri viljeyttring. Dessutom anser sig ämbetet böra med bestämdhet hävda den meningen, att allmänna arvsfonden, som ju har en synnerligen betydelsefull samhällelig uppgift att fylla, icke bör utan laga skäl avhändas medel till förmån för andra mindre viktiga intressen, till vilka det i stiftelsens ansökning angivna, i och för sig behjärtansvärda ändamålet otvivelaktigt måste räknas».

På grund av vad sålunda anförts har ämbetet förklarat sig icke kunna tillstyrka avlåtande av proposition till riksdagen i det av stiftelsen angivna syftet.

Överståthållarämbetet har framhållit, att den konsertverksamhet, vilken på stiftelsens föranstaltande bedreves, vore av stor betydelse för hela landets musikliv och med hänsyn härtill borde anses vara en kulturfaktor, väl värd statsmakternas stöd. Härefter har ämbetet anført:

»Av utredningen i ärendet synes otvetydligt framgå, att musiken utgjort Erik Svedboms så gott som enda livsintresse. Han delade detta intresse med sina närmaste anhöriga, den kände tonsättaren och direktören för Kungl. Musikkonservatoriet doktor Vilhelm Svedbom och dennes hustru pianisten Hilma Svedbom, som donerade en avsevärd del av sin efterlämnade förmögenhet som bidrag till uppförande av Stockholms konserthus. Även om, på sätt kammaradvokatfiskalsämbetet gör gällande, Erik Svedbom icke ägt kännedom om stiftelsen såsom sådan, vill det dock synas ämbetet som om denna omständighet icke borde tillmätas någon avgörande betydelse vid det förhållandet att medlen ifråga — låta vara genom stiftelsen såsom förmedlare — skulle komma musiken och dess utövare till godo och därigenom gagna de intressen, som legat Svedbom närmast om hjärtat och vilka han, därest han varit testamentskapabel, tvivelsutan kan antagas hava velat tillgodose».

Gentemot vad kammaradvokatfiskalsämbetet invänt därom att stadgandena i 5 kapitlet 3 § arvslagen ej vore i förevarande fall tillämpliga, har överståthållarämbetet yttrat:

»Ifrågavarande stadganden synas väl enligt sin lydelse närmast åsyfta fysiska personer. Något som helst hinder för dess tillämpning jämväl å juridiska personer torde emellertid icke anses föreligga. Vid stadgandets tillkomst hade man sin uppmärksamhet närmast riktad på att råda bot på de obilligheter, som den nya arvsrättsbegränsningen i vissa fall kunde medföra för släktingar, vilka genom den nya lagstiftningen uteslötos från rätten att taga arv. Någon inskränkning i den Kungl. Maj:t och riksdagen eljest tillkommande rätten att gemensamt träffa förfogande över allmänna medel avsågs däremot icke. Då Kungl. Maj:t äger besluta om sådant avstående av allmänna arvsfondens rätt till arv, som sker genom beslut att ej klandra testamente, upprättat till förmån för annan än fonden, vore det orimligt om ej avståendet i övrigt skulle kunna ske genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen.»

På grund av vad sålunda anförts har ämbetet funnit, att stiftelsens ansökan syntes väl värd statsmakternas bifall samt att hinder härför ur rättslig synpunkt ej torde föreligga.

Walborg
Lagerwalls
m. fl. ansökan.

Beträffande ansökningen av Walborg Lagerwall, Hilda Nilsson, Hanna Strömquist och Maria Olsson har *kammaradvokatfiskalsämbetet* ansett, att starka skäl talade för att dessa sökande komme i åtnjutande av bidrag från Svedboms kvarlätenskap samt härutinnan vidare anfört:

»Sökandena ha stått Svedbom nära och, vad särskilt Walborg Lagerwall, Hilda Nilsson och Hanna Strömquist beträffar, ha de under en lång följd av år offrat sina krafter på vården och skötseln av Svedbom, ett arbete, som på grund av Svedboms sinnessjukdom får anses hava varit synnerligen påfrestande. Någon tvekan bör därför icke råda om att billighetsskäl tala för tillgodoseende av dessa sökande med bidrag ur den Svedbomska förmögenheten under deras återstående dagar. Dessa bidrag böra enligt ämbetets mening utgå periodvis, förslagsvis kvartalsvis och i början av kvartalet.»

På grund av vad sålunda anförts och med hänsyn till sökandenas ålder och övriga omständigheter i ärendet har kammaradvokatfiskalsämbetet hemställt, att av allmänna arvsfonden tillkommande medel måtte utgå för tiden från och med oktober 1930 under mottagarnas återstående livstid följande årliga belopp med en fjärdedel i början av varje kvartal, nämligen till Walborg Lagerwall 2,800 kronor, till Hilda Nilsson 2,800 kronor, till Hanna Strömquist 1,200 kronor och till Maria Olsson 600 kronor.

I denna kammaradvokatfiskalsämbetets hemställan har *överståthållarämbetet* instämt.

Med anledning av kammaradvokatfiskalsämbetets utlåtande har Hanna Strömquist i en den 2 mars 1931 dagtecknad skrift anhållit, att henne måtte beviljas pension med 1,800 kronor om året samt till stöd härför dels åberopat ett läkarintyg av innehåll att hon lede av åderbräck, muskelreumatism, struma och stark nervositet, och att hon på grund därav vore oförmögen att i nöjaktig mån själv sörja för sitt uppehälle, dels ock framhållit, att hon varit i Erik Svedboms tjänst lika länge som Hilda Nilsson och under denna tid fått, förutom att hon skött tjänsten som husjungfru, biträda med skötseln av den sjuke.

Johanna
Adolphina
Wimmereranz',
m. fl. ansökan.

Vidkommande till slut Johanna Adolphina Wimmereranz' och Sylvia Justina Bergquists ansökan har *kammaradvokatfiskalsämbetet* anmärkt, att ehuru de vore sysslingar till Erik Svedbom och således stode i jämförelsevis avlägset skyldskapsförhållande till honom, de likväl under Erik Svedboms levnad sedan gammalt stått i förhållandevis livlig förbindelse med hans familj samt jämväl sedan några år tillbaka erhållit kontanta bidrag till sitt uppehälle från hans förmögenhet samt att denna förmån syntes av billighetsskäl böra komma dessa sökande till del även sedan det allmänna övertagit Erik Svedboms förmögenhet. Ämbetet, som ansett av handlingarna i ärendet framgå, att Johanna Adolphina Wimmereranz' förut erhållit ett årligt bidrag å 900 kronor och Sylvia Justina Bergquist ett sådant å 1,575 kronor, har hemställt, att samma bidrag måtte även efter Eriks Svedboms död utgå till dessa

sökande samt utbetalas kvartalsvis i förskott med en fjärdedel av beloppet varje kvartal från och med det, varunder Erik Svedbom avlidit, samt till och med det, varunder vederbörande bidragstagare avlede.

Överståthållarämbetet har förordat, att bidrag tillerkändes Johanna Adolphina Wimmereranz och Sylvia Justina Bergquist i enlighet med kammaradvokatfiskalsämbetets förslag.

I detta sammanhang tillåter jag mig anmärka, att jag rörande de personer, vilka jämte konserthusstiftelsen ansökt om efterskänkande av allmänna arvsfondens rätt, inhämtat följande, som delvis utgör tillägg till eller beriktande av vad i de avgivna yttrandena anförts:

Walborg Lagerwall, som är född 1851, har varit husföreståndarinna i Svedboms hem från 1891 till hans död. Hilda Nilsson, som är 71 år gammal, har i egenskap av sjuksköterska vårdat Svedbom alltsedan år 1911. Hanna Strömquist och Maria Olsson, vilka äro respektive 51 och 58 år gamla, ha haft anställning hos Svedbom, den förra som hembiträde sedan år 1911 och den senare som kokerska sedan våren 1926. Samtliga dessa personer ha bekommit, förutom fri bostad till den 1 oktober 1930, full lön till den 11 i samma månad. Walborg Lagerwall äger, enligt av henne år 1931 avgiven självdeklaration, en förmögenhet av omkring 75,000 kronor, och uppbär viss livränta, varjämte hon under år 1930 åtnjutit två »artistpensioner», tillsammans med livräntan uppgående till 891 kronor 47 öre. Hilda Nilsson äger, enligt uppgift av utredningsmannen i Erik Svedboms dödsbo, ett kapital av omkring 15,000 kronor och uppbär en årlig livränta av 1,000 kronor. Enligt samma uppgift har Hanna Strömquist förmögenhet till ett belopp av omkring 14,000 kronor men, utom avkastningen härav, icke någon inkomst, samt Maria Olsson ett kapital av omkring 4,000 kronor men i övrigt ej någon tillgång.

Johanna Adolphina Wimmereranz, som är född 1857, äger ett kapital av omkring 11,000 kronor. På grund av förutvarande anställning i telegrafverket är hon berättigad till en årlig pension av, förutom dyrtidstillägg, 1,884 kronor. Sylvia Justina Bergquist, som är född 1864, äger ett kapital av omkring 6,000 kronor. I övrigt är hon för sitt uppehälle hänvisad till frivilligt understöd från en i Amerika bosatt dotter. Med Erik Svedboms familj, särskilt hans moder, har åtminstone Sylvia Justina Bergquist stått i jämförelsevis nära beröring. Johanna Adolphina Wimmereranz och Sylvia Justina Bergquists numera avlidne fader, lektorn A. F. Wimmereranz, var förmyndare för en år 1887 avliden syster till Erik Svedboms fader. Johanna Adolphina Wimmereranz och Sylvia Justina Bergquist fingo före ikraftträdandet av lagen om arv i egenskap av Erik Svedboms presumtiva arvingar vid upprepade tillfällen i anledning av framställningar från hans förmyndare avgiva förbindelser i syfte att trygga försörjningen av Erik Svedboms vårdnadspersonal i händelse av hans frånfälle. Av Erik Svedboms medel ha under dennes livstid med förmyndarnas samtycke utanordnats understöd, åtminstone sedan år 1928 åt Sylvia Justina Bergquist, till en början med 75 kronor i månaden och därefter med 150 kronor, och sedan april 1929 åt Johanna Adolphina Wimmereranz med 100 kronor i månaden.

Särskild utredning angående Walborg Lagerwall m. fl. samt angående Johanna Adolphina Wimmereranz m. fl.

Departements-
chefen.

Av utredningen i detta ärende framgår, att Erik Svedbom från sin tidigaste ungdom fram till sin död lidit av sinnessjukdom. Beträffande frågan, om han det oaktat varit i stånd att vid tiden för upprättandet av omförmälda såsom testamente bevakade handling av den 22 november 1928 göra ett testamentariskt förordnande, ha inom den medicinska sakkunskapen olika meningar framträtt. Sålunda har det å ena sidan gjorts gällande, att skäl saknas till antagande, att förordnandet tillkommit under inflytande av rubbningen i Erik Svedboms själsverksamhet. Å andra sidan har med stor bestämdhet även den uppfattningen hävdats, att Erik Svedbom saknat nödiga förutsättningar för en viljehandling av ifrågavarande art. Sedan kammaradvokatfiskalsämbetet efter prövning av den i ärendet förebragta utredningen anslutit sig till den senare meningen, och de enligt handlingen insatta testamentstagarna därefter, utan att förbehåll av något slag uppställts, avstått från varje anspråk på grund av de gjorda förordnandena, står det emellertid fast, att arvet tillfallit allmänna arvsfonden. Jag övergår sålunda till frågan i vad mån, oavsett handlingen av den 22 november 1928, förutsättning finnes för ett eftergivande av allmänna arvsfondens rätt.

Det stadgande, vars tillämpning det här gäller — 5 kap. 3 § lagen om arv — innehåller, att »arv, som tillfallit fonden, må, där det med hänsyn till omständigheterna får anses billigt, av Konungen med riksdagens samtycke helt eller delvis avstås till arvlåtarens skyldeman eller annan, som stått arvlåtaren nära». Vad då först angår den av Johanna Adolphina Wimmereranz och Sylvia Justina Bergquist gjorda ansökningsen finner jag med hänsyn till vad i ärendet upplysts rörande deras ekonomiska förhållanden rimligt, att de, som efter äldre lag skulle varit Erik Svedboms närmaste arvingar och under de senare åren av hans liv av hans förmögenhet uppburit visst årligt underhåll, fortfarande böra få åtnjuta denna förmån. Härvidlag ansluter jag mig alltså till den uppfattning, som uttalats av kammaradvokatfiskalen och överståthållarämbetet, dock att, med hänsyn till den av mig inhämtade utredningen, underhållsbeloppen böra bestämmas till, för månad räknat, 100 kronor till Johanna Adolphina Wimmereranz och 150 kronor till Sylvia Justina Bergquist. Lika med nämnda myndigheter finner jag ock skäligt, att understöd tillerkännes de fyra personer, vilka — tre av dem under lång tid — under, med hänsyn till arten av Erik Svedboms sjukdom, ofta synnerligen svåra förhållanden vårdat honom. Den omständigheten att Walborg Lagerwall, Hilda Nilsson och Hanna Strömquist äga vissa tillgångar, som delvis synas kunna vara att hänföra till besparingar å den ersättning de uppburit på grund av sin anställning i Erik Svedboms hushåll, lärer ej böra utgöra hinder mot att nu tillerkänna dem en livränta, vilken i själva verket blott är att betrakta som en rimlig tjänstepension.

I fråga om sättet för beredande av livräntor åt nu omförmälda perso-

ner vill jag erinra, att det icke lärer stå i överensstämmelse med lagen om allmänna arvsfonden — enligt vilken fondens avkastning blott får användas till främjande av barns och ungdoms vård och fostran — om man nu överlämnade kvarlåtenskapen i dess helhet till arvsfonden med skyldighet för denna att betala ifrågavarande livräntor. Ej heller torde man i detta fall böra, på sätt föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition detta år, nr 104, angående avstående av viss del av allmänna arvsfondens rätt till arv efter Olga Weidenhielm, anlita den i 34 § lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda s. k. frivilliga försäkringen. För inköp av livräntor enligt denna försäkringsform skulle nämligen åtgå ett avsevärt belopp ur kvarlåtenskapen, eller över 90,000 kronor. Här torde i stället den anordning böra vidtagas, att erforderligt kapitalbelopp — efter en räntefot av 4 procent uppgående till 260,000 kronor — överlämnas till särskild förvaltning hos statskontoret, som skall hava att med avkastningen gälda livräntorna. I mån som livräntetagarna avlida bör därefter det sålunda avsatta kapitalet överföras till arvsfonden. Först i och med att så sker bli följaktligen dessa medel att betrakta som influtna till fonden. Att i övrigt rörande förvaltningen av det avsatta kapitalet med mera meddela sådana bestämmelser, som kunna finnas erforderliga, torde lämpligen ankomma å Kungl. Maj:t.

På sätt de i ärendet hörda myndigheterna föreslagit böra understöden i fråga beräknas, för Johanna Adolphina Wimmercranz och Sylvia Justina Bergquist för tiden från den 1 april 1930 och för de övriga av nu förevarande personer från den 1 oktober samma år. För tid, vilken sålunda redan förflutit, fram till dess livräntorna kunna börja gäldas med avkastningen av det avsatta kapitalet, torde de månatliga understödsbeloppen böra utgå direkt av kvarlåtenskapen. Allmänna arvsfondens rätt till den del av kvarlåtenskapen, som erfordras för utbetalande av dessa belopp, torde därför — utöver vad som kommer att åtgå för beredande av livräntor i den ordning, jag här förut förordat — jämväl böra avstås.

Till vad jag nu föreslagit måste jämlikt förenämnda stadgande i arvslagen riksdagens samtycke inhämtas.

Vidkommande härefter framställningen från stiftelsen Stockholms konserthus vill jag erinra, att olika meningar yppats därom, huruvida med stadgandet i 5 kap. 3 § arvslagen överhuvud är förenligt, att arvsfondens rätt till arv avstås till förmån för annan än fysisk person. Något uttryckligt uttalande, som kunde tjäna till ledning vid denna frågas bedömande, är icke att finna i förarbetena till lagen. Å andra sidan har vid lagens tillkomst icke heller den uppfattningen kommit till uttryck, att under stadgandet ej finge inrymmas jämväl möjlighet att avstå till förmån för juridisk person. Vid dessa förhållanden och då paragrafens lydelse knappast utgör något bestämt hinder mot denna mera vidsträckta tolkning, finner jag väl den åsikten ej böra utan vidare avvisas, som anser

även juridisk person kunna — under de i paragrafen angivna särskilda förhållanden — bli föremål för sådant efterskänkande, som där avses.

Även om man utgår från att stadgandet i och för sig medger, att kvarlåtenskapen efter Erik Svedbom avstås till stiftelsen, återstår emellertid spørsmålet, om denna kan anses ha stått den avlidne nära i den mening, som åsyftas i nämnda lagrum. Härvidlag kan till en början tagas fasta på att den familj, Erik Svedbom tillhörde, under ett par generationer ägnat musiken, med vad därtill hör, ett utomordentligt starkt intresse och att flera av dess medlemmar genom framstående musikalisk begåvning och personliga insatser skapat sig ett namn inom vårt lands musikhistoria. Det bör ej heller råda mer än en mening om att också Erik Svedbom själv var mäktig att omfatta, och även omfattade, musiken med verkligt intresse. På grund härav finner jag den av Erik Svedbom närstående personer uttalade uppfattningen ej sakna fog, att Erik Svedbom, därest han varit vid sina sinnens bruk, sannolikt skulle genom testamente ha sört för att hans stora förmögenhet kommit att efter hans död helt eller delvis användas till musiklivets främjande. Och då hans förut avlidna svägerska, Hilma Svedbom, till konserthusstiftelsen testamenterat en anseelig del av sin kvarlåtenskap, synes det jämväl naturligt att häri finna en viss anknytning mellan Erik Svedbom och nämnda stiftelse.

Med beaktande av alla dessa omständigheter kommer man dock näppeligen längre än därtill, att det ändamål, konserthusstiftelsen avser att främja, stått Erik Svedbom nära; om stiftelsen som sådan kan detta ej sägas. Här må ock anmärkas, att utredningen ej med säkerhet ger vid handen, huruvida Erik Svedbom överhuvud ägt någon uppfattning om konserthusets existens. Vid dylikt förhållande har jag ej kunnat finna, att det villkor i lagen är uppfyllt, som, därest avstående skall kunna ske, fordrar att vederbörande varit på angivet sätt förbunden med arvlåtaren. I själva verket står det klart för mig, att man under alla förhållanden, såvitt gäller efterskänkande till förmån för juridisk person, allenast med den största varsamhet bör tillämpa ifrågakomna stadgande i arvslagen. Med avseende härå vill jag särskilt erinra, att det syfte, vilket genom ett avstående till stiftelsen skulle tillgodoses, ej kan hänföras till något av de ändamål, vartill arvsfondens medel enligt gällande lagstiftning må begagnas. Vid nu angivna förhållanden har jag ansett mig icke kunna tillstyrka, att den av stiftelsen gjorda ansökningen må föranleda någon framställning till riksdagen.

I anslutning till vad föredraganden sålunda anfört hemställer föredraganden, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen medgiva,

att i enlighet med vad i det föregående sagts må av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter Erik Magnus Edvard Svedbom avstås

dels vad som åtgår för beredande av livräntor åt följande personer med nedan angivna årsbelopp, nämligen: åt Johanna Adolphina Wimmercranz 1,200 kronor, åt Sylvia Justina Bergquist 1,800 kronor, åt Walborg Lagerwall 2,800 kronor, åt Hilda Nilsson 2,800 kronor, åt Hanna Strömquist 1,200 kronor och åt Maria Olsson 600 kronor, att utgå under vederbörande livräntetagares återstående livstid,

dels ock vad som erfordras för beredande därutöver av följande understöd: till Johanna Adolphina Wimmercranz 100 kronor och till Sylvia Justina Bergquist 150 kronor, för varje månad räknat från den 1 april 1930 till dess ovannämnda livräntor börja utgå, ävensom till envar av Walborg Lagerwall och Hilda Nilsson 230 kronor, till Hanna Strömquist 100 kronor och till Maria Olsson 50 kronor, för varje månad räknat från den 1 oktober 1930 till dess livräntorna börja utgå.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avläsas till riksdagen.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.